

Styrket Pædagogisk Læreplan for Dagtilbud Stensballe 2023-2025

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Læreplansblomsten.....	4
Børnesyn.....	5
Dannelse og børneperspektiv	5
Leg:	7
Læring:	8
Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø.....	10
Samarbejde med forældre om børns læring.....	11
Børn i udsatte positioner	12
Sammenhæng til børnehaveklassen	13
Inddragelse af lokalsamfundet	14
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	15
De seks læreplanstemaer.....	16
Alsidig personlig udvikling.....	16
Social udvikling	19
Kommunikation og sprog	20
Krop, sanser og bevægelse	22
Natur, udeliv og science	24
Kultur, æstetik og fællesskab	26
Evalueringskultur	28

Indledning

Den pædagogiske læreplan skal bruges som et arbejdsredskab for alle medarbejdere, og danne et fælles grundlag og et fælles udgangspunkt for den pædagogiske praksis. Det er vigtigt for os, at det er et dynamisk redskab, som afspejler den hverdag, der udspiller sig i Dagtilbud Stensballe, - og at den giver os et fælles sprog, - et fælles vidensgrundlag, så forudsætningerne for en fælles refleksion er mulig.

De faglige refleksioner skal, sammen med vores systematiske evalueringer, medvirke til, at vi kontinuerligt kan videreudvikle kvaliteten af vores kerneopgave; at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Vores vision er, at alle børn skal opleve sig som en del af fællesskabet, hvor de anerkendes for deres initiativer, ideer og væren, og hvor læringen foregår i inkluderende miljøer.

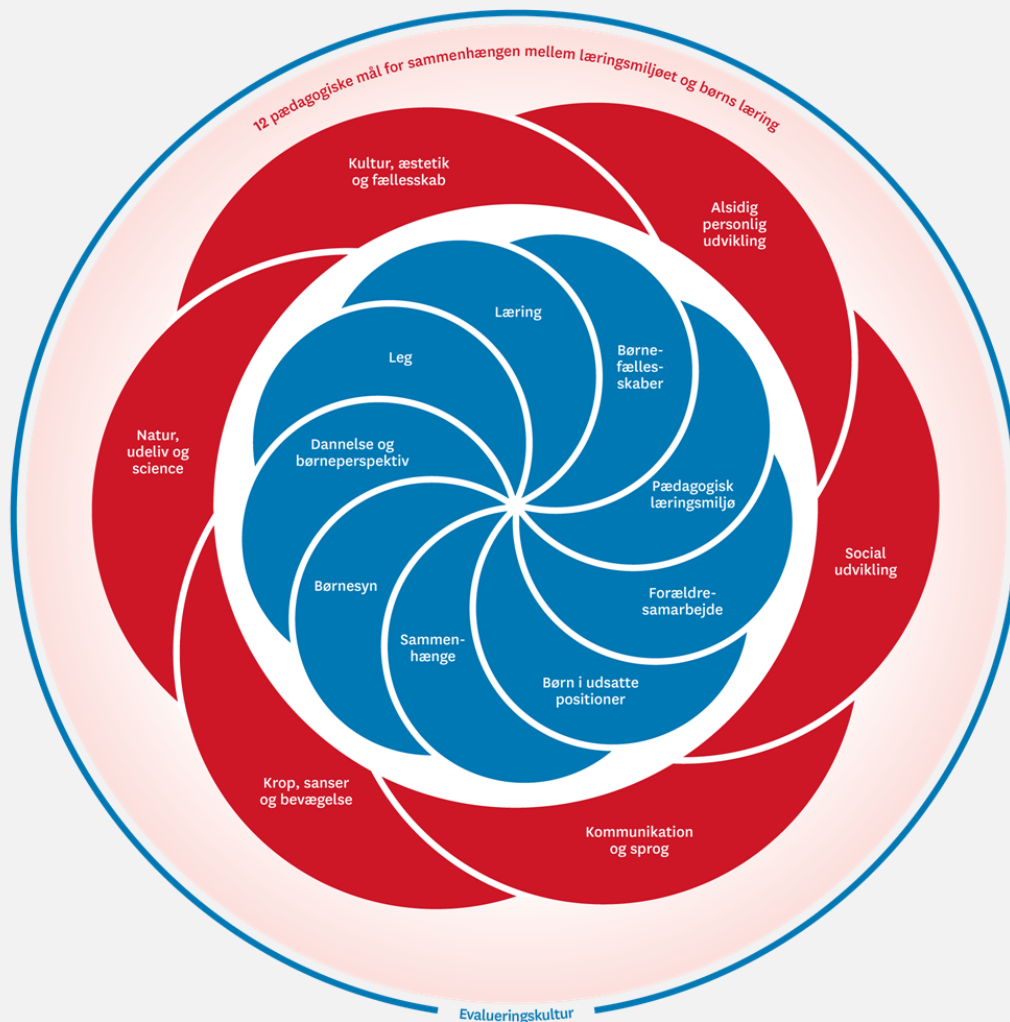
I vores dagtilbud lægger vi stor vægt på medinddragelse af børnenes perspektiver. Det er vigtigt, at alle vores børn oplever, at vi tager dem alvorligt, og at de har mulighed for at påvirke og have en reel indflydelse på deres liv og deres hverdag. Det enkelte barn skal opleve, at dets ressourcer og initiativer er værdsatte og værdifulde, og at det er meningsfuldt og vigtigt, at det tager aktiv del i fællesskabet.

Ovennævnte understøttes bl.a. ved, at der i alle huse bliver arbejdet med materialet: Fri for mobberi, som er gennemsyret af værdierne mod, respekt, tolerance og omsorg. Disse fire værdier er et fælles grundlag for vores pædagogiske arbejde, men også en integreret del af vores personalepolitikker og forældresamarbejde.

Denne udgave er redigeret februar 2023

Læreplansblomsten

Ministeriet har udarbejdet denne grafiske oversigt, der illustrer hvordan det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne spiller sammen og er gensidigt afhængig af hinanden. Et af de områder hvor den Styrkede Læreplan adskiller sig fra den oprindelige læreplan (2004) er, at der i den Styrkede Læreplan er fokus på børns læring hele dagen, og at der er fokus på, at der er god læring i alle hverdagsrutinerne. Desuden er legens betydning for barnets udvikling prioritet og beskrevet.

Læreplanens opbygning: Vi vil første beskrive, hvordan vi arbejder med det pædagogiske grundlag. Herefter beskriver vi arbejdet med de seks lærerplanstemaer, og slutteligt vil vi beskrive vores evalueringskultur.

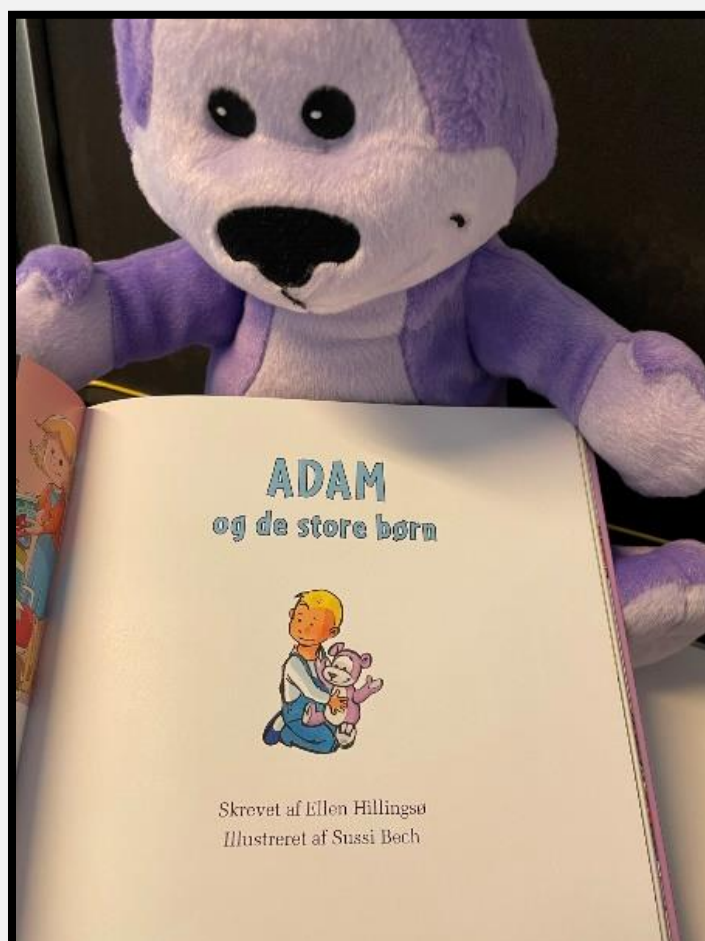
Børnesyn

I dagtilbudsloven, står der "Det at være barn har værdi i sig selv".

Børnesynet har en betydning for den måde, vi møder børnene på. I Dagtilbud Stensballe ser vi børnene som kompetente aktører, der har brug for omsorg, udfordringer og positive forventninger. Vi arbejder med afsæt i den anerkendende tilgang til det enkelte barn, og guider barnet ved at fortælle, hvad vi gerne vil have, i stedet for fokus på den uønskede adfærd. Børn er styret af lyst, og de er impulsive, men vi har fokus på deres hensigt, og hvad der ligger bag deres handlinger. Den anerkendende tilgang handler om at have empati, respekt, tolerance og ligeværd i relationerne med hinanden. Den anerkendende tilgang kommer til udtryk ved, at vi møder barnet, hvor det er, og anerkender dets følelser og behov, og ved at vi taler i en respektfuld tone til børnene. Børn skal opleve stjernestunder, og de skal møde nærværende voksne, der ser og hører dem.

Vi medinddrager børnenes perspektiv, og viser dem, at deres stemme er vigtig. Når vi spørger børnen, hvad der skal til for at børnelivet er godt, er svaret venskaber, og det at have nogen at lege med. I dagtilbuddet arbejder vi bl.a. med "Fri for mobberi", et antimobbeprogram, der er baseret på værdierne tolerance, respekt, omsorg og mod og fx handler om, hvordan man er en god ven, og hvordan alle bidrager til et godt fællesskab.

Dannelse og børneperspektiv

I dagtilbudsloven står der "dagtilbuddet skal understøtte det gode børneliv og børn skal opleve sig set, hørt og forstået".

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Børn har ret til at give udtryk for deres mening og krav på at den respekteres. Vi skal derfor være nysgerrige på deres tanker, følelser og deres perspektiv, og have en undersøgende tilgang med en vilje til at søge at forstå. Børneperspektivet skal være tydeligt, og det er vores opgave at få øje på det, og bruge det aktivt i de læringsmiljøer, vi stiller til rådighed. I dagtilbuddet har vi arbejdet direkte med at inddrage børneperspektivet på flere måder. Der er bl.a. lavet interviews, hvor børnene har fotograferet deres yndlings-legesteder. Der, hvor vi oplever at lykkes bedst med at inddrage børneperspektivet er, når vi nysgerrigt følger børnenes spor, griber deres initiativer og fordyber os sammen med dem. Der, hvor vi italesætter overfor dem: "jeg har set og hørt, at I synes, det her er rigtig spændende, derfor..."

Leg

Legen har en værdi i sig selv, og er grundlæggende for børns sociale udvikling og personlige læring. I dagtilbuddet har vi fokus på legens betydning, og på de voksnes rolle i børnenes leg. Vi er bevidste om, hvornår vi skal være deltagende, og hvornår vi er iagttagende. Vi følger børnenes spor, tager udgangspunkt i børneperspektivet, og er nysgerrige sammen med dem. Der sker meget i børns leg. Fx opstår der lærerige konflikter i legen, hvor børnene øver demokrati og forhandling. Børnene lærer om omverdenen, og de bearbejder indtryk, følelser og konflikter.

Legen er en vigtig og stor del af børnenes hverdag, - her udvikler de fx selvbestemmelse og indflydelse sammen med andre. Børn leger både spontant og organiseret, og det skal ske på børnenes præmisser, men kan rammesættes af de voksne. Dette for at skabe deltagelsesmulighed for alle børn, og for at legen kan udvikle sig positivt. En del forskning peger på, at legen er det livsrum, der både har størst betydning for barnets oplevelse af meningsfuldhed her og nu, og for barnets videre udvikling, læring og generelle livsduelighed.

Læring

Vi er optaget af at udvikle inkluderende og stimulerende læringsmiljøer i vores dagtilbud, fordi vi ved, at det er afgørende for at understøtte, at alle børn mødes med passende udfordringer, udvikler sig, trives og lærer nyt. Det er i fællesskabet med de andre børn og voksne, at det enkelte barn udvikler sine kompetencer, - særligt via legen, som er udgangspunktet for børnenes læring. Det gælder både mens de lærer nyt og efterfølgende, hvor de omsætter ny viden gennem deres leg. Vi ved gennem forskning, at interaktionen mellem barn og voksen af høj kvalitet er det tydeligste pejlemærke for stimulerende og inkluderende læringsmiljøer. Vi ved også, at barnets deltagelse er en forudsætning for læring, - gennem barnets aktive, fysiske, sociale og kognitive tilstedeværelse i det fællesskab, som vi skal skabe gennem tilrettelæggelse og organisering af et læringsmiljø.

I dagtilbuddet arbejder vi fx aktivt med at inddrage børnene i hverdagsrutinerne, hvor børnene skal opleve glæden ved at kunne noget og mestre sin hverdag. Hverdagsrutiner og overgange er værdifulde læringsmiljøer. Her øves ihærdighed, motorik, sprog, mestring og meget mere.

Børnefællesskaber

Når vi spørger børnene om, hvad der er det vigtigst i deres børneliv, er svaret: Venner og nogen at lege med!

Alle børn skal opleve, at være en del af fællesskabet. Det er her leg, dannelse og læring finder sted. Trivsel og læring for det enkelte barn hænger sammen med det fællesskab af børn og voksne, der er i dagtilbuddet. Børnene i vores dagtilbud skal have det godt og føle sig tilpas i hverdagen. De har ret til et godt børnemiljø fyldt med trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Vi skal danne en tryk og motiverende ramme omkring børnenes hverdag. Det gør vi ved at møde børnene med positiv opmærksomhed og give dem gode succesoplevelser, og ved at tage udgangspunkt i det, der lykkedes. Det er alt sammen fundamentet for en inkluderende fællesskabskultur, hvor der også er fokus på barnets ressourcer og nærmeste udviklingszone.

I dagtilbuddet arbejdes der med at skabe læringsmiljøer og aktiviteter, hvor børnene blandes og inddeles i mindre grupper. De får derved mulighed for at lege med flere på tværs af gruppen og indgå i mindre fællesskaber. Her er der forskellige læringsmål og erfaringsdannelsen udvikles. Der skabes en dialog med børnene omkring, at nogle børn har andre forudsætninger og udfordringer for at kunne deltage i fællesskabet og legene i løbet af dagen. Derfor kan der være andre regler og rammer for disse børn i forhold til deres deltagelsesmuligheder. Oftest har børnene en veludviklet evne til at forstå og acceptere, at der er forskel på evner og forudsætninger for alle.

Vi har positive forventninger til alle børn og giver overfor barnet udtryk for, at vi tror på det kan, og stiller os til rådighed, hvis det har brug for hjælp. Vi øver os i at forstørre stjernestunder, - både overfor det enkelte barn, men også i hele børnegruppen.

Pædagogisk læringsmiljø

Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er afgørende for arbejdet med børns læring, og det skal være til stede hele dagen fra 6.30 – 17. Vi ved, at kvaliteten i interaktionen, altså hvordan vi voksne møder børnene og samværet børnene imellem, spiller en afgørende rolle for deres trivsel, læring og udvikling. Vi arbejder kontinuerligt på, at denne interaktion mellem barn og voksen er af høj kvalitet, så børnene kan blive stimuleret bedst muligt.

Det pædagogisk læringsmiljø skal understøtte, at alle børn mødes med passende udfordringer, så de kan udvikle sig, trives og lære nyt. Vi har fokus på, at hver dag skal indeholde en blanding af leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner, som giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Vi vil gerne øge det gode samarbejde mellem vuggestuerne og børnehaverne, og gøre overgangen fra vuggestue til børnehave endnu bedre og mere trygt for barnet. Derfor har vi netop koblet hver enkelt vuggestuegruppe sammen med en venskabsbørnehave. Hensigten er, at vuggestuebørnene fra de er ca. 2 år besøger børnehaven 1 gang om måneden, for derved at øge vuggestuebørnenes forkendskab til det kommende børnehaveliv, og at skabe nogle spændende læringsmiljøer på tværs af alder. Børnehaven vælger en gruppe børn, det kunne være de yngste børn på tværs af stuerne, som er sammen med vuggestuegruppen om planlagte aktiviteter. Det kunne være "Fri for mobberi", motorik, Vi lærer sprog, udeliv mm.

Samarbejde med forældre om børns læring

At skabe trivsel, læring og udvikling for alle børn er en opgave, som sker i tæt samarbejde med børnenes forældre. Børns trivsel, læring og udvikling er et fælles ansvar, og derfor involverer vi forældrene aktivt i arbejdet med at understøtte barnet bedst muligt. Et godt samarbejde mellem forældre og dagtilbud skaber god sammenhæng i barnets liv.

Før opstart i vores dagtilbud sender vi en velkomstmail med et brev til barnet om, hvilken stue/dagplejer han/hun skal tilknyttes, sammen med en invitation til opstartsmøde, hvor der lægges vægt på en dialog med forældrene omkring barnet, hverdagen og de gensidige forventninger mellem forældre og dagtilbud. Denne dialog og forventningsafstemning følges der op på med en samtale 3-6 måneder efter opstart. Der foruden er det altid muligt at få en behovssamtale.

Der er udarbejdet retningslinjer for, hvor ofte personalet skal informere forældrene via Aula og nyhedsbreve, som selvfølgelig ikke erstatter den daglige dialog ved ankomst og afhentning. I nyhedsbrevene gør vi os umage for at fortælle om, hvad vi laver i dagtilbuddet og hvorfor, så forældrene får indsigt i vores pædagogiske praksis og de refleksioner, der ligger til grund for valg af fokus og læringsmiljøer.

Vi holder et årligt forældremøde i alle huse, hvor der er temaer fra børnenes hverdag .

I alle huse er der forældredrevne aktivitetsudvalg, som er meget aktive, og gør et kæmpe arbejde for at arrangere div. sammenkomster, som er med til at styrke relationerne og fællesskabet mellem både forældre og børn.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske læringsmiljø i vores dagtilbud skal inkludere alle børn. Det betyder, at det er de voksne som skal organisere de rammer, der sikrer, at alle børn har mulighed for at deltage i betydningsfulde fællesskaber. Når vi har børn i udsatte positioner, skal vores fokus være på konteksten omkring barnet, miljøet og samspilsprocesserne, og hvad vi, som voksne, skal skrue på for at matche børnenes mangfoldighed og deltagelsesmuligheder. Vi kan fx øge forudsætningerne for at deltage ved at have faste pladser ved bordet, i gårækken og på cykelturen. Det giver tryghed og overskud til at have fuld fokus på opgaven, og ikke hvem går hvor og med hvem. Vi belyser barnets kompetencer over for de andre børn, og hjælper og guider ind til gode legerelationer, - måske skal valget blot være mellem X og Y.

Arbejdet med tolerance, fx gennem materialet Fri for mobberi, hjælper til at give børnene en større forståelse for hinandens forskelligheder, og de lærer, at vi reagerer forskelligt og er gode til forskellige ting.

I flere af husene arbejdes der med NUSSA, der er et udviklings- og legebaseret børnegruppeprogram. Programmet henvender sig særligt til børn, der har brug for ekstra støtte og omsorg, men hele børnegruppen kan have glæde af at deltage i et forløb. Formålet er at opbygge og styrke børns følelses-, personlighedsmæssige- og sociale ressourcer gennem glædesfyldt, engageret og struktureret leg.

Vi arbejder desuden med individuelle tiltag og handleplaner, der skal sikre, at alle børn bliver mødt positivt på de forudsætninger, netop de har. Fx kan et barn få lov til en anden aktivitet, når det har været med i samlingen 5 min., fordi det var det, det lige kunne blive til den dag. Så øver vi videre i morgen. Udover dette bruger vi i dagligdagen mange forskellige strategier og redskaber, som fx pausetid, time/timer, piktogrammer mm til at øge overskueligheden og deltagelsesmulighederne for alle børn, så de kender forventningerne til dem. Også her i arbejdet med børn i udsatte positioner er den anerkendende tilgang en forudsætning for det pædagogiske arbejde, kombineret med at der altid er en intention med det børn gør, fordi de søger efter mening.

Vi har desuden mulighed for at trække på sparring og support fra tværfaglige ressourcepersoner, og har flere konferencer fordelt over året, hvor forældre og det tværfaglige team kan drøfte problemstillingen og fremadrettede tiltag omkring deres barn.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Ledelsen i henholdsvis Dagtilbud Stensballe og Stensballeskolen har i fællesskab udviklet et årshjul for overgangen fra børnehave til skole.

I Dagtilbud Stensballe starter førskolebørnene op i januar, - det år hvor skolestarten er. Vi kalder førskolebørnene for Flyvefisk og perioden strækker sig frem til d. 1. maj. Flyvefiskene mødes to formiddage om ugen. Målene for denne periode er først og fremmest at styrke børnenes netværk og samhørighed på tværs af de enkelte grupper, så de før skolestart kender hinanden godt, og har dannet grobund for nye relationer og venskaber. Desuden arbejder personalet med tre fokusområder: *Sociale kompetencer*: Proaktiv social adfærd, konfliktløsning og identifikation af følelser. *Eksekutive kompetencer*: Selvregulering, vedholdenhed og fleksibilitet. *Sproglige kompetencer*: Ordforråd, lydlige kompetencer og skrift-sprog.

Fra 1. maj følger en medarbejder fra hvert hus med ind i før-skole-perioden på skolen, kaldet Kometperioden, - frem til sommerferien. I denne periode fortsætter og udbygges fokusområderne, og kombineres med de mål, der ligger for børnehaveklassen.

Inddragelse af lokalsamfundet

Dagtilbuddet har et fint samarbejde med Plejehjemmet Nørrevang, hvor børnene i små grupper, besøger en gruppe plejehjemsbeboer. Aktiviteterne, som kan være musik og sang, kreative projekter mm., planlægges i fællesskab af dagtilbuddet og plejehjemmets aktivitetsmedarbejder, så de tilgodeser behovene hos både de små og de ældre. Det er bl.a. en tradition, at luciaoptøget for de ældste børn gæster plejehjemmet. Vi ser samarbejdet som værdifuldt, fordi det udvider børnenes verden. De lærer noget om, hvad det betyder at være gæst i andres hjem, og de kan opleve, at der er brug for deres hjælp og omsorg.

.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi har i hele dagtilbuddet arbejdet med de fysiske rammer og den æstetiske udformning ud fra refleksionsspørgsmålet: Hvordan kan vores fysiske rammer, både inde og ude, afspejle og understøtte vores pædagogiske praksis? Flere grupper har fx arbejdet med at dele både inde- og uderummet op i forskellige zoner, som kan styrke børnenes lege i små fællesskaber, og som appellerer til fantasien og udviklingen af lege og legemønstre.

Vi har et øget fokus på biodiversitet på alle vores legepladser, som vi vil udvikle yderligere på fremadrettet.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

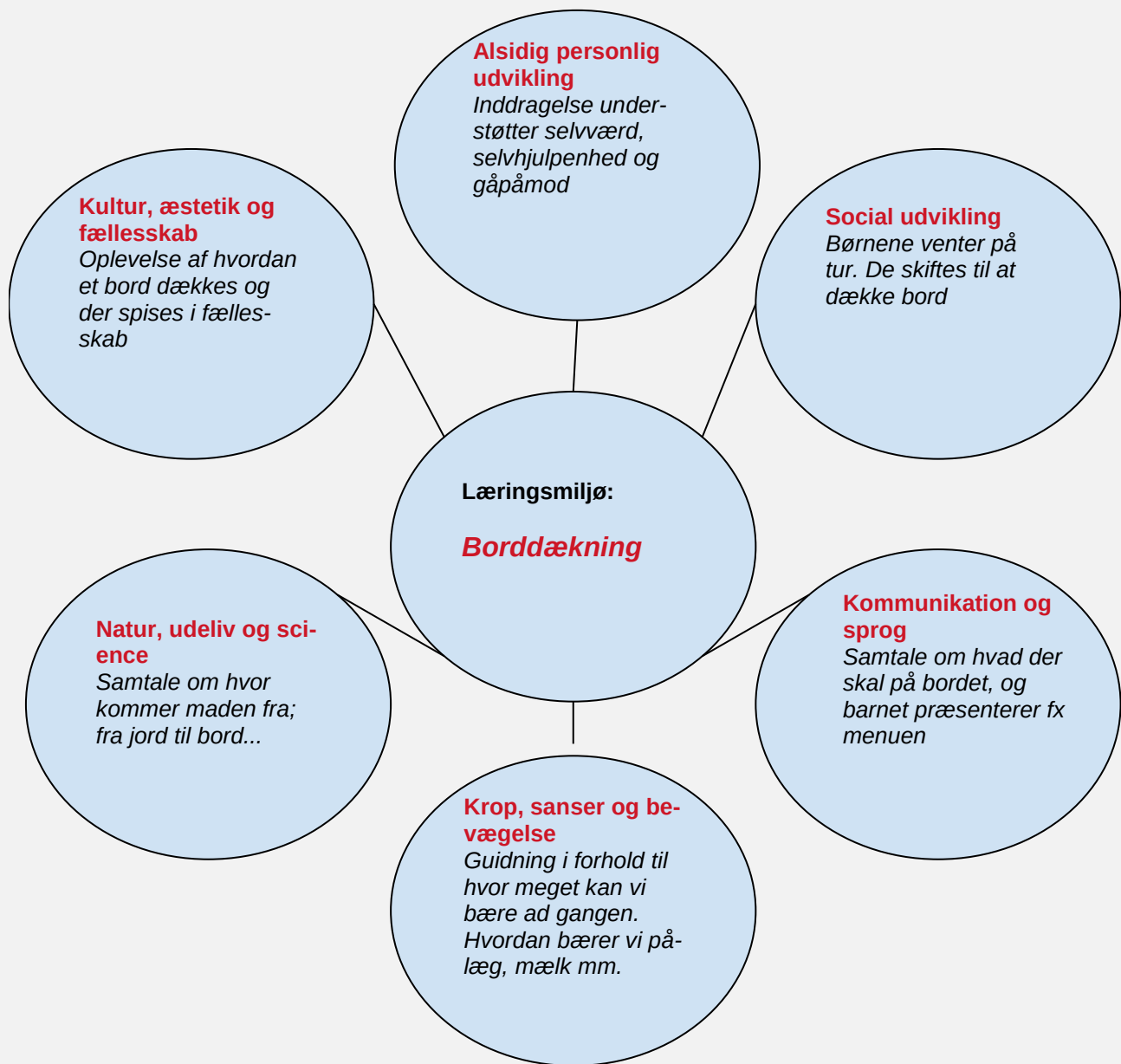
Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Alle læreplanstemaerne fletter sig ind i hinanden, og når vi fx arbejder med forskellige projekter vil flere af læreplanstemaerne komme i spil. Et eksempel illustrerer det her:

Alsidig personlig udvikling handler om den stadige udvidelse af børns erfaringsverden og deltagelsesmuligheder, og vores pædagogiske ansvar for at organisere fællesskabet, så alle børn får mulighed for at deltage. For at vi kan skabe en tryk relationstilknytning er det væsentligt, at vi har fokus på:

- Livsduelighed – forstået som barnets relation til sig selv, herunder følelsesmæssig udvikling
- Engagement og deltagelseskompetence – forstået som barnets relationer til andre
- Gåpåmod, - forstået som barnets relation til sin omverden.

Vi vil arbejde med, at børnene oparbejder evnen til at følelsesregulere og udvikle empati. Det gør vi fx gennem vores arbejde med NUSSA, som har fokus på at opbygge og styrke børns følelses-, personligheds- mæssige og sociale ressourcer gennem glædesfyldt, engageret og strukturerede legesessioner.

Vi vil gennem vores grundlæggende anerkendende tilgang, afstemme og hjælpe børnene med at regulere deres følelser, - fx når vi ved konflikter mægler og hjælper med at sætte ord på og oversætte børnenes handlinger og intentioner, så de bliver mødt og bekræftet på deres følelse, og samtidig får en bedre forståelse for hinanden.

Vi vil støtte børnenes oplevelse af mestring ved at opmuntre og stå til rådighed med tilpas støtte og hjælp, og ved at fejre deres succeser i fællesskabet.

Vi vil stille pædagogiske læringsmiljøer til rådighed, hvor børnene kan øve sig på opmærksomhed og fordybelse, - fx ved at skabe rum og tid til at børnene i en leg kan komme i flow.

Vi vil have en differentieret tilgang til børnene for at udfordre det enkelte barn passende (NUZO) – fx ved at dele børnene i mindre fællesskaber, for at fremme deltagelsesmuligheden for de enkelte børn. Her kan vi bedre målrette aktiviteterne til de enkelte børns forudsætninger og potentiale.

Vi vil være nærværende, omsorgsfulde og empatiske voksne, der ser og værdsætter børnene som selvstændige individer, for derigennem at styrke deres selvværd og selvtillid.

Vi vil reflektere over vores egen praksis for at sikre, at vi ikke handler ud fra egne oplevelser og perspektiv, men er åbne og nysgerrige på, hvad barnet føler, oplever, mener, gerne vil mm.

Vi vil arbejde målrettet på at få alle børn med i fællesskabet, ved at arbejde med et inkluderende læringsmiljø, hvor alle børn kan føle sig værdsat og værdifulde. Det kræver, at vi som voksne går forrest som rollemodeller og ”smitter” med engagement og positivitet.

Vi vil have et resourcesyn og være bevidste om, at åbne for forskellige deltagelsesmuligheder for børnene i fællesskabet.

Vi vil skabe fælles opmærksomhed, hvor voksne og børn retter opmærksomheden mod det samme (fælles tredje), - på den måde kan vi skabe læringsmiljøer af høj kvalitet og samtidig arbejde med vedholdenhed.

Vi vil øve os i at gribe børnenes inputs og perspektiver og bruge dem aktivt for at øge børnenes engagement og indflydelse på eget liv.

Vi vil styrke børnenes gåpåmod ved:

- At tilskynde til ihærdighed: ”Godt gået – prøv igen”
- At vi kontinuerligt arbejder med en tryk tilknytning til de voksne, så barnet tør udforske
- At opmuntre barnet til at udfordre egne grænser, fx ved at referere til tidligere erfaringer, hvor det gik godt

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børn udvikler sig socialt, når de deltager i fællesskaber med andre, og når de har indflydelse på hverdagslivet hjemme og i dagtilbuddet. At være en del af- og have indflydelse på fællesskaber, har blandt andet betydning for børns trivsel, evne til at indgå i relationer og for deres dannelse som demokratiske samfundsborgere.

Vi vil arbejde bevidst med at fremme børnenes relationelle udvikling. Det vil vi gøre ved, at gøre børnene opmærksomme på hinanden og hinandens kompetencer. I vore samlinger vil vi øve børnene i at lytte til hinanden, og få øjnene op for andres behov. Vi hjælper børnene med at lave legeaftaler og sætte rammen for den leg, der laves aftaler om. Der kan fx være et barn, der har brug for at få styrket nogle relationer, som sammen med en voksen kan lave en aftale med et andet barn om, at de kan lege med Lego inde på stuen, mens de andre børn er på legepladsen.

Vi vil støtte børnene i legen, da de gennem legen styrker de sociale kompetencer. I legen relaterer børnene sig til omverdenen, de eksperimenterer med sociale roller og relationer. I legen afprøver børnene hinanden og deres sociale færdigheder, og de udvikler redskaber til at forstå omverdenen og løse konflikter.

Vi vil støtte og guide børnene til at løse de konflikter, der må opstå i samspillet med kammeraterne, hensigtsmæssigt.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børns kommunikation og sprog har afgørende betydning for en række forhold. Det giver dem mulighed for at udtrykke sig, danne relationer, indgå i fællesskaber og indsamle viden – og på længere sigt har det betydning for, hvordan de klarer sig i skolen og i livet. Kommunikation og sprog er helt centralt for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse nu og på lang sigt.

Et barn kan have et veludviklet sprog, men mangle kommunikative færdigheder, og omvendt kan barnet være god til at kommunikere uden at have et veludviklet sprog. Barnet skal derfor lære at sætte ord og krop på, og gøre sine tanker og behov forståelige for andre. De skal kommunikere på en måde, så de kan indgå i fællesskaber og i forskellige former for interaktioner og samtaler med andre. Det er en afgørende pædagogisk opgave at understøtte barnet i den udvikling. Groft sagt styrker interaktioner med pædagogisk personale børns ordforråd og grammatik, mens samvær med andre børn udvikler deres pragmatiske sprog. Det vil sige, at de udforsker sprogets mange funktioner i samspil med andre børn. Kort sagt leger børn sig til at blive gode sprogbrugere.

Kommunikation er tæt forbundet med sprog, men betyder alligevel noget andet og noget mere. Vi kommunikerer på mange måder, og talesprog er kun én af dem. Fx kommunikerer det lille barn før det behersker talesproget via gråd eller kropssprog – vender fx ansigtet væk, når det ikke vil spise mere.

Vi vil i dialogen have øje for følgende tre former:

- *Den følelsesmæssige dialog*, hvor vi viser barnet at det er værdsat, at vi er glade for dem, så de får mod til at udvide kontakten med os og andre børn
- *Den meningsskabende dialog*, hvor vi er med til at udvide børnenes oplevelser ved at forklare det erfarede, så barnet udvider sin forståelse af begivenheder og ting
- *Den guidende dialog*, hvor vi hjælper barnet med at skabe overblik og giver støtte i forhold til barnets færdigheder og opgavens sværhedsgrad

Vi vil aktivt respondere på barnets handlinger og udsagn, - fx ved at hjælpe med at sætte ord på barnets handlinger.

Vi vil vægte den gensidige dialog, hvor voksen og barn skiftes til at lægge ud og sætte dagsordenen i samtalen, så vi kan diskutere, udforske og uddybe et givent emne i fællesskab.

Vi vil i hverdagen vægte at:

- Skabe skriftsprogsstimulerende miljøer, hvor børnene har let adgang til skrive- og tegneredskaber og mange bøger
- Inddrage børnene, når der skal skrives navneskilte, fødselsdagskort, ordkort mm.
- Indarbejde faste højtlæsningsrutiner, - fx dialogisk læsning
- Være bevidste om, at vi er sproglige rollemodeller, som taler tydeligt
- Lege sanglege og bevægelseslege
- Arbejde med de 10 understøttende sprogstrategier:
 - Følge barnets interesse og lad samtalen tage udgangspunkt i denne
 - Bruge åbne spørgsmål, der kræver længere svar, og stil gerne spørgsmål, som du ikke kender svaret på i forvejen
 - Vente på barnets svar, og giv barnet god tid til at svare
 - Fortolke og udvide barnets ytringer
 - Hjælpe barnet med at sætte ord på
 - Forklare ord, som barnet ikke kender i forvejen
 - Relatere samtalen til noget, barnet kender
 - Udnytte de sproglige kompetencer, som barnet har i forvejen
 - Ikke rette børnenes fejl direkte
 - Lege med sproget, - fx gennem grimasser, rim og remser

Alle huse arbejder ud fra en overordnet sproghandleplan, udformet på baggrund af data, - bl.a. fra vores obligatoriske sprogvurderinger.

I vuggestuen arbejder personalet med materialer og redskaber fra det kommunale projekt "Vi lærer Sprog", og alle børnehaver arbejder med materialet "Hit med Lyden".

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vores læringsmiljøer inde og ude giver mulighed for, at barnet kan styrke, sanse og udfordre sin krop. Legepladserne og naturen i Stensballe giver spændende og varierede bevægelsesmuligheder. Vi har vand, strand, skov og enge, så der er mulighed for at kravle op af skrænter og rulle ned af bakker, mærke sandet mellem træerne og soppe i vandkanten. I legen, såvel som i aktiviteter, er der fokus på, at barnet bruger og udforsker sin krop, fx ved cykeltræning og ture ud af huset, musik og rytmik med fagter, danse og meget mere. Barnets kropslige læring foregår gennem leg og brug af kroppen. Hverdagsrutinerne tilrettelægges, så barnet hele dagen får mange muligheder for at bruge sin krop og gøre sig erfaringer med den. Fx kravler barnet selv op på en stol, tager selv tøj på, hælder selv vand op, smører selv solcreme på mm. Når aktiviteter planlægges er understøttelsen af de motoriske færdigheder og barnets sanser med i vores overvejelser.

Vi vil understøtte barnets muligheder for, at erfare verden med kroppen og gennem kroppen, så det gennem kropslige erfaringer i sociale samspil udvikler kropsidentitet. Dette sker bl.a. ved spejling i de andre børn og voksne ”hvad gør du, - kan jeg mon også det”. Vi ser det fx ved, at et barn begynder at rulle ned ad en bakke, og hurtigt følger flere børn med.

Vi vil understøtte stimuleringen af de tre motoriske grundsanser (den taktile sans, den vestibulære sans og muskel-led-sansen) samt de fire øvrige sanser (lugtesans, synssans, smagssans og høresans). Når vi fx synger med børnene, kan vi veksle mellem rytmer i højt tempo og langsomme melodier, samtidig kan der være hurtige og langsomme bevægelser. Børnene stimuleres fx når vi laver sansebaner, og de skal mærke på forskellige materiale med hænder eller fødder. I dagtilbuddet har vi kostordning og der serveres ofte nye og spændende ting, der udfordrer barnet med smag, lugt og konsistent.

Vi vil understøtte barnets bevægelse, deres aktive udforskning af verden og kroppens muligheder. Vi skaber læringsmiljøer, hvor barnet bruger sin krop og udvikler motorikken. Vi laver motorikbaner, fodboldkampe og stop dans og meget mere.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Stensballe er beriget med både skov, strand og vand. Her er skøn varieret natur lige udenfor døren på alle matrikler.

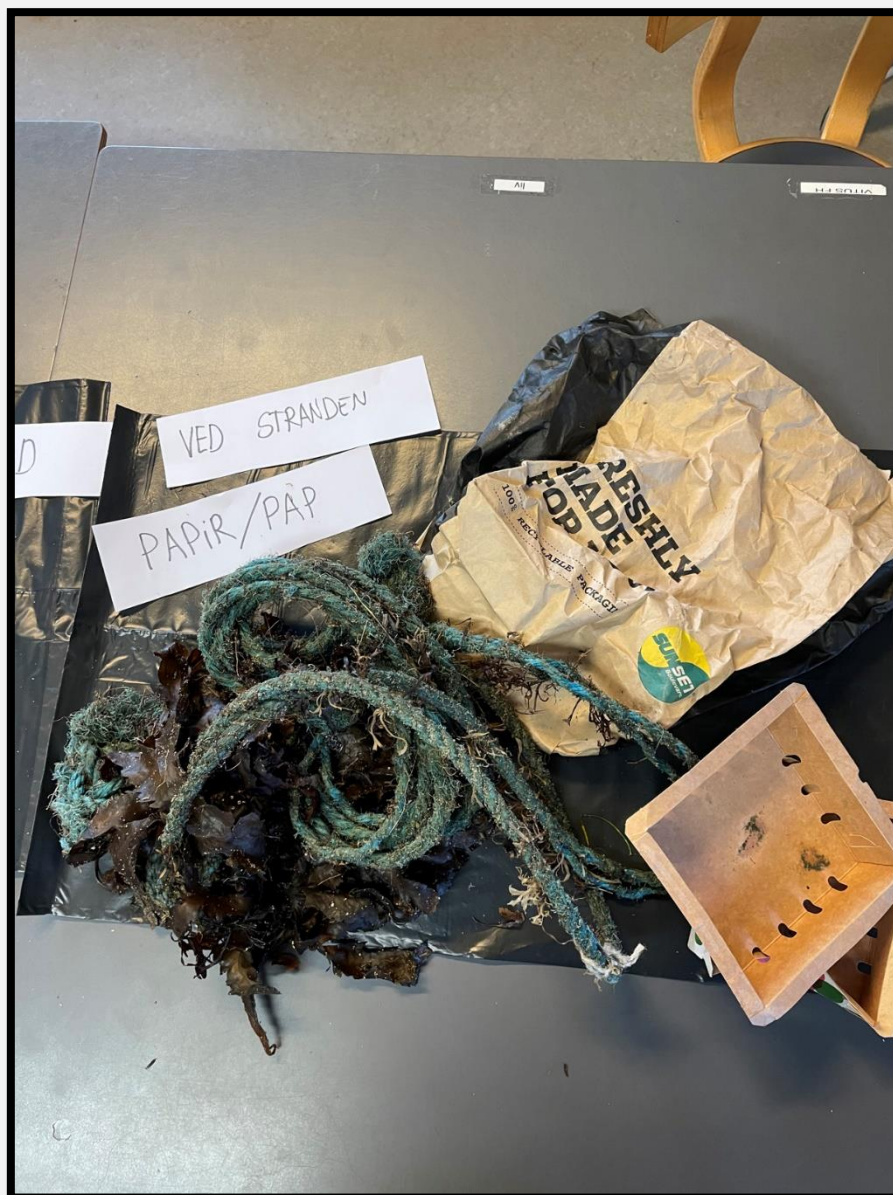
Vi vil inddrage natur, udeliv og science i vores læringsmiljøer både i husene/på legepladserne, i dagplejernes haver, og når vi drager på tur.

Vi vil understøtte børnenes nysgerrighed og lyst til at eksperimentere og undersøge naturen og naturfænomener. Vi vil tilbyde læringsmiljøer, hvor der er mulighed for at gå på opdagelse i naturen, hvor børnenes sanser bliver stimuleret, når de mærke naturen, hører, ser og smager den. Vi vil dyrke, høste og spise grøntsager, frugter og bær sammen med børnene. Vi vil soppe i vandkanten, lave engle i sneen og følge harens spor.

Vi vil give børnene ord for deres naturoplevelser og opdagelser, og sprogliggøre det vi ser og oplever. Vi vil give børnene begreber for den verden, de er i. Naturen skaber gode rammer for at opleve og sanse begreber, ”vi kan høre vinden suser, mærke solen varme og dufte skovens muld”.

Vi vil skabe læringsmiljøer der understøtter en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling, f.eks. samle skrald, genbruge og opleve små økosystemer, som når vi fx planter grøntsager.

Vi vil stimulere børnenes lyst til at observere og undersøge natur og naturfænomener, så de får erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed. Fx ved at lave forskellige små eksperimenter med luft, vand, magnetisme mm. Vi vil lytte til børnenes spørgsmål og give dem mulighed for at afprøve egne hypoteser.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Gennem pædagogiske læringsmiljøer, hvor der er fokus på kultur, æstetik og fællesskab kan børn, når de deltager aktivt, få mulighed for at føle, sanse og erkende. I børnenes aktive deltagelse finder læring, udvikling og dannelse sted.

Børn erobrer verden gennem kroppen, sanserne og fantasien, og netop i æstetiske processer kan barnets sansende og følende krop komme i spil og fantasi og kreativitet udfolde sig.

Sanserne er aktiveret i de fleste æstetiske praksisser. Fx når børn lytter til musik og fornemmer de dybe toner i maven, når de arbejder med materialer i forskellige teksturer, eller når de hopper og snurrer rundt, mens de danser. At æstetiske praksisser er sanselige og kropslige, skaber et særligt potentiale for læring – både følelsesmæssig-, social- og kognitiv læring, fordi børn netop lærer gennem sanser og krop.

Vi vil arbejde kreativt med materialer, der har forskellig tekstur og form, - fx pelset, klistret, hårdt/blødt, koldt/varmt osv., så børnene får mulighed for at erfare, eksperimentere, sanse og føle.

Vi vil bruge sanglege, hvor man bruger kroppen

Vi vil øve os i at tilbyde æstetiske processer (fx stille en mængde materialer frem uden, at det er med et bestemt produkt for øje), hvor børnene kan følge egne interesser, intentioner og perspektiver, ved at de eksperimenterer og udfolder deres ideer.

Vi vil arbejde med de forskellige æstetiske formsprog:

- Musikkens formsprog – toner og rytme
- Drama, hvor børnene påtager sig fiktive roller
- Fortællinger og litteratur
- Billedkunst – maling, tegning, foto, klip mm.

Vi vil facilitere og inspirere ved at gå foran (rammesætte og planlægge), ved siden af (ved at eksperimentere, engagere og fordybe os sammen med børnene) og bag ved (ved at være nysgerrige og iagttagende og lyttende over for børnenes interesser), og vi vil give god plads til at begå fejl og den læring, fejlen rummer.

Vi vil bevidst arbejde med æstetikken inde- og udenfor, - fx via farver, overskuelighed, indbydende rammer, stemninger, forskellige zoner mm.

Vi vil udsmykke vores pædagogiske læringsmiljøer med børnenes æstetiske udtryk (produkter), så de oplever, at de sætter præg på deres hverdag.

Vi vil være åbne og nysgerrige på børnenes kulturelle baggrund og udvikling, ligeså vel som vi er bevidste om, at vi selv er præget af vores egen kulturelle baggrund, og at det kan have indflydelse på vores forståelse af verden.

Vi vil skabe rammerne og retningen for kulturens udvikling i fællesskabet, så vi arbejder på en fælles kultur, hvor børnene orienteres mod fællesskabet og demokratiske normer, hvor alle har mulighed for at deltage.

Vi vil have, at vores fællesskaber er præget af værdierne: respekt, tolerance, mod og omsorg.

Vi vil styrke børnenes demokratiske dannelse ved at lytte og give dem indflydelse.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

"At evaluere er at vurdere og reflektere over den pædagogiske praksis, I har i dag, for at gøre jeres praksis bedre i morgen. Evaluering handler om at undersøge og udvikle. En systematisk evaluering kan foregå kontinuerligt som en proces, der afsluttes eller fortsætter i flere faser".

I Stensballe arbejder vi løbende med data fra eksempelvis sprogvurderinger.

En stor del af vores pædagogiske dokumentation og evaluering beror på konkrete vurderinger og refleksioner fra den daglige pædagogiske praksis, og gennem løbende at have fokus på de enkelte børn, børnegrupper og rutinerne i hverdagen.

Til understøttelse af evalueringskulturen benytter personalet sig af forskellige dokumentationsmetoder. Her kan bl.a. nævnes:

- Praksisfortællinger
- Fotos
- Observationer
- Video
- Relationsskemaer
- Børnesamtaler

Vi har strukturerede processer, hvor ledelsen skaber rammerne for faglige refleksioner. Når vi tilrettelægger målrettede processer, er det for os vigtigt, at opmærksomheden og udgangspunktet er børnegruppen, og hvor målene har medtaget børneperspektivet.

For at opnå og understøtte en faglig udvikling med god kvalitet af børnenes trivsel og udvikling, benytter vi os af materialet ” fra skema til handling” se nedenunder:

https://emu.dk/sites/default/files/2021-03/7914%20SPL_Redskab_selvevaluering_5_Skema_WEB%20FINAL-a.pdf

Redskabet giver os mulighed for at danne en systematisk ramme ift. at stille skarp på- og analysere praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Der er fastlagte teammøder i alle vores huse og tilrettelagt således, at der kontinuerligt skabes mulighed for refleksion over børnegruppen, men også over egen praksis og egen rolle. Dette kan øges via kollegial feedback med afsæt i fælles mål for læringsmiljøet (fx ved et aktionslæringsforløb).

Ledelsen har et stærkt fokus på at udøve faglig ledelse tæt på, bl.a. ved tilgængelighed og i fastlagte perioder at være ”med” i praksis og her, iagttage og understøtte medarbejderne. Endvidere vil der være et øget fokus på ledelsesmæssigt opfølgning.

I dagplejen er der rammesat sparring for såvel den enkelte dagplejer som for legegrupper, hvor 3-4 dagplejer mødes i et fællesskab med deres børn. Her tilrettelægges ligeledes forløb med ”skema til handling” samt aktionslæringsforløb for den enkelte dagplejer

I forbindelse med indførelsen af det lovpligtige tilsyn i dagtilbuddene, vil ledelsen periodisk lave ”prøve-handlinger” i de forskellige børnegrupper. Dette med udgangspunkt i det tilsynsmateriale der anvendes i Horsens kommune. Derved forventes en yderligere understøttelse af en målrettet evalueringskultur. Her vil der være et særligt fokus på disse områder:

- **Relationer** – fordi tonen er tilgangen til børnene samt evnen til relationsdannelse er det, der har allerstørst betydning for børnene i den tidligere alder.
- **Fællesskaber** – fordi mindset om, at børn er forskellige og udvikler sig forskelligt, har stor betydning, samt den voksnes bevidsthed om, at børn er i gang med at øve sig på at indgå i fællesskabet og lære sammen.
- **Hverdagsrutiner** – fordi børnenes hverdag indeholder mange læringsmiljøer, og fordi det har betydning, hvordan de voksne strukturerer, tydeliggør og koder hverdagen, så det er nemmere at være barn
- **Fysisk Læringsmiljø** – fordi omgivelserne har betydning for, om der er rart at træde ind i og være i rummet (inde og ude), og kan understøtte legen og pædagogikken.